

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
ikrat natisnena
od vrste 15 kr

Naročnina,
oznanila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odpriete rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Večfrakovana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
osno poslana kajige
se ne vračajo.

Psihologični listi.

Piše ravnatelj H. Schreiner.

(Dalje od strani 369, leta 1894.)

Važnost druženja in razvrščenja predstav za duševno življenje in poraba pr pouku in vzgoji. *)

Vsak napredek v izobrazbi obstoji v tem, da ali pričujoče vrste predstav zadobé večjo trdnost, ali da se razširjajo in raztezajo s tem, da k poprejšnjim predstavam pristopajo nove; tako postajajo vrste obilnejše in bolj razčlenjene. Ta vspех pa ima vsprejem novih predstav le tedaj, ako se te-le družijo s poprejšnjimi predstavami. Sleherno zaznavanje in vsaka skušnja, sleherno shvatanje vnanjega in notranjega sveta, iz katerih izvira tako rekoč snov nadaljne izobrazbe, opira se torej pa druženje predstav. Pa tudi oblika našega mišljenja, razsojanja in sklepanja, vrši se, kakor se bomo prepričali, z večjega v obliki druženja predstav. Iz tega sledi, da je druženje predstav v prvi vrsti prevelike važnosti za umstveno izobrazbo.

„Spojanjem in druženjem predstav v vrste se pojedine predstave lepo urejajo, tako da vsaka pojedina zavzema svoje določeno mesto, odmerjeno ji po izkušnji ali po logičnem razmerji. Kar se je poprej nahajalo v duši osamljeno in raztreseno, je sedaj združena namizano, pojedine predstave so po vrsti pregledno razvrščene jedna nad drugo, druga zraven druge in jedna pod drugo, ter so zvezane v mnogotero prepletano tkanino, tako da se v bran postavijo vsaki razmišljenosti in raztresenosti duševnega življenja“.

„Predstave morejo sploh samo obstati, stopivši v obliko vrste, sklenivši med seboj po tesnem spojenji bojno in odbojno zvezo. Predstave pa, ki ostanejo nezdružene, in ki ne zadobé, priklopivši se drugim, močne odporljivosti, obnemorejo brzo oviram in se lahko izgubé. Družiti predstave v vrste pomeni torej toliko, kakor zavarovati je pred pozabljenjem ter podeliti jim daljšo trajnost in večjo jakost.“

„Ako pa duša obdrži tesne zveze predstav, tedaj sledi, da, stopi-li jeden člen vrste v ospredje ali v zavest, takoj pride takisto v zavest drugi ž njim združeni član. Predstave pridobe torej po obliki vrste na obnovljivosti (obnovni sili), tako da se vračanje predstav v zavest vrši laže, hitreje in sigurneje.“**)

Nasprotna podoba kaže se jasno pri vibravih, lahkomiselnih ljudeh, pri katerih so predstave samo rahlo združene in se vrste predstav le malotrdno drže.

*) V tem odstavku sem se skoro popolnoma ravnal po dotičnem poglavju izvrstne knjige: Dr. Friedrich Bartels, „Paedagogische Psychologie nach Hermann Lotze“.

***) Dr. Burkhardt, „Die Vorstellungsreihen“.

V združeni vrsti jači se tudi jasnost pojedinih predstav, kajti iste kažejo se v jasnejši svetlobi, ako nastopijo kot združeni členi nepretrgane vrste misli, in ako so našle določeno mesto v tej zvezi in tesni skupini.

Toda ne samo za umstveno izobrazbo ima druženje predstav po vrstah važnost, ampak zaradi razmer, vladajočih med predstavami in čustvi, nadalje tudi med čustvi in hotenjem in med voljo, sme se trditi, da ima tudi veliko važnost za izobrazbo npravnosti, volje in značaja. Ker pa je ta upljiv posreden, se nam bode še le tedaj razjasnil, ko bomo razmerja med navedenimi duševnimi stvori spoznali. Važno in potrebno pa se nam je zdelo že tukaj opozoriti na to razmerje.

Iz tukaj razvitih dušeslovnih resnic sledi z ozirom na pedagogično prakso, da ima pouk nalogo in dolžnost, da skrbi za tvoritev, kolikor je mogoče, mnogostranskih, trdnih in tesno zvezanih predstavnihih vrst.

1. Prva naloga (tvoritev mnogostranskih predstavnihih vrst) ozira se na učno snov. Ista zahteva, da se mladini podaje mnogostransko učno gradivo, da v svojem mišljenju pride v dotiko z vso današnjo omiko na vsakojako stran. (Nadaljno razvijanje te misli privede nas na polje teorije učnih predmetov, na katero se tukaj ne moremo podati).

Tvoritev, kolikor mogoče trdnih, tesno zvezanih predstavnihih vrst zahteva, da se podaje vse, kar se v šoli uči, v nepretrgani zvezi, in da se, kjer se še otročji duši niso stvorile vrste, zjedini vse, kar je v duši osamljeno, ter se v vrste razvrsti. Skrbeti je treba, da se vrste nadaljujejo in dovršijo. „Le za osamljene, nespojene mnogotere predstave zavest nima prostora; a naša zavest ni preozka za mnogotere predstave, kojih dele smo postavili v nekako razmerje, ter je „uvrstili in spojili“ (gl. XV. str. 386).

Primerno razvrstitev mora kazati učni načrt, ki mora izražati lepo urejen sestav izbrane tvarine, kako se strogo vrsti in na tanko razdeluje tvarina.

Ko otrok vstopi v šolo, mora učni načrt poprijeti pri izkušnji učenčevi, pri njegovem predstavnem življenju. Kar sta dotlej življenje in izkušnja otročja neredoma in v mnogoteri menjavi vsipala mu, neurejene, zmedene množine predstav, ki so v otročji duši nastale, mora prvi šolski pouk, nazorni nauk, najprej razvozlati in v pravi red spraviti. On mora ves miselni krog, ki ga otrok ima, tako predelati, da se pojedine predstave primerno osamijo, v pravilne vrste združijo in v skupine vredijo. Na podlagi tako vrejenega miselnega kroga morajo se potem pojedini učni predmeti graditi in delati na to, da nastane nepretrgana, tesno zvezana celota predstav.

Prvi pogoj, da v učencu nastane jednoten miselni krog, je torej na tanko izdelan, do najmanjših podrobnosti skladen (zvezan) učni načrt.

Pri sestavljanju učnega načrta držati se je strogega reda, gledé tako na pojedine dele, kakor tudi na njegov obseg. Točke, na katere se mora paziti, ozirajo se na razvrstitev vsakega pojedinega predmeta in na zvezo pojedinih njegovih delov, kakor tudi na to, kako nastopajo različni predmeti drug poleg drugega in v kolikem obsegu se vsak sme obravnavati. Ozirati se mora tudi na to, kako se dajo družiti pojedini učni predmeti, ki se obravnavajo v istem času, drug poleg drugega.

2. Nobeden učni predmet ne sme kupičiti v glavah otročjih samo posameznosti znanja, raztrošene, nezvezane množine vednosti, ampak mora v pojedinih delih tvarjati združeno celoto misli. Vsaka pojedinost, ki se podaje, mora se, ako ni že sama po sebi člen kake vrste in ako ni v kakem razmerju k drugim predstavam, že poprej pridobljenim, uvrstiti v večjo celoto združenih predstav ter se mora postaviti v mnogoterna razmerja njenih členov. Kar se ne da združiti s pričujočim, in na kar se ne da takoj dalje graditi, kar torej ne nadaljuje in dopolnuje že pričetega, in tudi ne more biti podlaga in pogoj temu, kar sledi, to se mora za sedaj — in bodi samo po sebi še tako velike

vrednosti — izpustiti, ali vsaj tako dolgo na stran postaviti, dokler se ne more uvrstiti kot člen pričete vrste, ali pa vrste, ki se mora pričeti. Kajti vsaka pojedinost, ki ostane v duši osamljena in nezdržena z drugimi predstavami, zgubi svoj pomen za pravo duševno izobrazbo tem prej, ker se itak lahko pozabi in popolnoma zgine iz zavesti. Ako se pa postavi kot člen v vrsto predstav, zadobi, bodi si še tako slaba, zaradi združenja gostokrat priliko, da se vrne v zavest in na tak način večjo trajnost in trdnost.

(Dalje sledi.)

Slovniška teorija Kernova.

Piše dr. Janko Bezjak.

(Dalje.)

Takih primerov bi še mogli navesti veliko število, a naj zadostujeta še sledeča dva. Vzamimo stavka: oče se veseli blagega dejanja sinovega in očeta veseli blago dejanje sinovo! V obeh stvkih izrekamo isto misel; v obeh stvkih govorimo o očetu, njegovem veselji in dejanji sinovem; v obeh stvkih je razmerje med temi pojmi isto: oče ima čut in sinovo dejanje je vzrok tega čuta; v obeh stvkih imamo iste besede, v prvem le jedno (se) več: a vendar kolika razlika v sintaktičnem razmerju dotičnih besed! „Oče“ je v prvem stavku osebek, „očeta“ v drugem pa predmet; „dejanja“ v prvem predmet, „dejanje“ v drugem osebek; tam je povedek „se veseli“, torej povratnik, tu samo „veseli“, torej brezosebkov, ali kakor drugi pravijo, brezosebni glagol.

Primerjajmo dalje: goreče želim videti te in imam gorečo željo videti te*) Vsebina tu in tam je ista: v obeh stvkih je ista oseba, isto njeno stanje, ista stopnja tega stanja, isti predmet tega stanja; v obeh stvkih so malo ne iste besede. A pogledjmo si slovnični sklad!

V prvem stavku je povedek „želim“, v drugem „imam“; temu povedku še moramo pristaviti predmet „željo“, da dobimo isti pojem, ki ga izraža v prvem stavku povedek sam! povedku prvega stavka odgovarja povedek in predmet drugega. „Goreče“ je tam prislovno določilo, „gorečo“ tu pridevek; „videti“ v prvem predmet, v drugem pa pridevek.

Uvidimo torej, da v dveh stvkih, misel isto v različni obliki izrazujočih, iste besede menjujejo svoja opravila; uvidimo, da so v tem osebek, v onem predmet; v tem povedek, v onem del povedka; zdaj predmet, zdaj pridevek; tu prislovno določilo, tam pridevek; kar je tam jeden stvkov člen, to je tu izraženo po dveh itd.

Kaj pa sledi iz tega? — Da bi bilo popolnoma krivo, ko bi kdo trdil, da isti misli odgovarja ista vnanja oblika in po tem takem tudi isti sklad. Isto misel moremo izraziti — to še jedenkrat povdarjamo — na več načinov, in vsak izmed dotičnih stvkov ima svojo posebno obliko in radi tega tudi svoje sintaktično razmerje.

Že s tem pa moremo takoj zavriniti tiste, ki menijo, da mora v stavku gori navedenem: drevo je zeleno povedek biti izraz „je zeleno“, ker odgovarja glagolu „zeleni“ v stavku: drevo zeleni, ki je istega pomena. — Nikakor ne. To še ni nobeden dokaz, kakor zdaj vemo. A dokažimo jim še drugače, da ne sodijo prav.

*) Tudi ta stavek diši po nemščini: ich habe den heißen Wunsch dich zu sehen; kajti duhu slovenščine se nikakor ne prilega nedoločnik, ki bi naj zastopal pridevek v roditelju (željo videti = željo videnja.) Zdi se nam, kakor bi Latinec rekel: desiderium videre namesto desiderium videndi. Sicer pa pišejo oni nedoločnik naši najboljši pisatelji.

Spet bomo primerjali dva stavka: drevo je brez listja in drevo nima listja. Kaj je v prvem stavku osebek? Zastopniki zgoraj navedenega pravila trdili bodo: je brez listja. Kaj odgovarja temu izrazu v drugem stavku? Brez dvombe izraz „nima listja“. Torej? No, torej je tudi „nima listja“ povedek. — „Ta je pravi zofist“, porekó omenjeni zastopniki; prej nam je hotel dokazati, da v stavkih iste vsebine nikakor ni sklepati iz stavkovih členov tega stavka na stavkove člene onega, da zaradi istih mislij različni izrazi niso isti stavkovi členi, a zdaj sklepa sam tako. To ni doslednost“. Prav je tako; priznavamo radi, da to ni doslednost. A razločujmo le natanko, kaj je našega in kaj njihovega! Ali smo mi trdili, da je povedek „je brez evetja“? Ne, oni. Ali je bilo naše mnenje, da je povedek „je zeleno“? Ne, njihovo. In zakaj so trdili to? Ker so se ozirali na povedek „zeleni“ v stavku istega pomena. Torej njih in ne naše mnenje je, da so v stavkih iste vsebine izrazi, ki pomenijo isto, tudi isti stavkovi členi. Po tem njihovem mnenji sklepa je prišli smo do trditve, da je v stavku: Drevo nima listja povedek „nima listja“.

Skušali smo doslej dokazati, da niti samo „ime“ niti „ime z vezilom vred“ ne more biti povedek. Po tem bi smeli že zdaj izreči trditev, da je vezilo povedek. A preišljajmo še dalje!

Primerjajmo spet stavka: hiša stoji na vrtu in hiša je na vrtu. Oba izražata isto misel; oba imata jednako število besed; v obeh so iste besedne oblike: ista sklona in ista oblika glagolova. Razlika je malenkostna: v prvem je glagol „stoji“, v drugem „je“; oni je nekoliko bolj določen od tega. A to nič ne de; saj smo dokazali, da gledé na povedek ni odločilna glagolova vsebina, nego oblika, vsaj pri vseh drugih glagolih ne. Kajti vsi, celó tisti glagoli, katere imajo slovníčarji za vezilo — razven glagola „biti“, o katerem hočemo to še dokazati — imajo tako vsebino, da morejo sami ob sebi biti povedki. Iz tega bi smeli sklepati po vsej pravici, da oba stavka imata popolnoma isti sklad, torej tudi iste stavkove člene. Naj nam ne oporeka kdo, češ da smo izustili nekoliko vrst prej nasprotno trditev, namreč, da iz jednakosti vsebine ne smemo sklepati na enakost sintaktičnega razmerja.

To je res, in to trditev bomo tudi vedno zastopali; a ta slučaj je različen od onih slučajev, ki smo jih razpravljali zgoraj, dasi se morda komu zdi, kakor bi bil jednak. Rekli smo in še rečemo jedenkrat: V obeh stavkih je imenovalnik hiša; v obeh stavkih imamo isti izraz „na vrtu“, ki je sestavljen iz predloga „na“ in mestnika „vrtu“; v obeh stavkih je dotični glagol v 3. osebi jednine določnega naklona sedanjega časa tvorne dobe. A vendar se varamo, misleč, da so slovníčarji v tem slučaju „jednega srca, jednih mislij“. Sicer pa določimo stavka! Prvega določil bo vsakdo tako-le: „Hiša“ je osebek, „stoji“ povedek, „na vrtu“ krajevno prislovno določilo. O drugem pa bo ugibal ta in oni, kako bi ga naj določil. Naravno bi bilo reči, da je „na vrtu“ krajevno prislovno določilo tudi v tem stavku; saj vprašamo: kje je hiša, kakor v prvem: kje stoji hiša? A kaj naj počnemo s pomožnikom „je“? Po navadni trditvi je „vezilo“; hiša je osebek, kje pa je povedek? Ni ga. Kaj, stavek brez povedka? Prav je, prav, da se čudiš prijatelj, in jaz bi se čudil s teboj, ko bi bilo tako. Povedek torej moramo imeti, naj ga tudi dobimo z vso silo. In kaj je po takem povedek? Če je „hiša“ osebek, „je“ vezilo, preostane nam za povedek le „na vrtu.“ Prislovno določilo se nam je izpremenilo v povedek. Kaj to de? Zakaj ne bi smeli imeti „na vrtu“ za povedek? Saj se dopoveduje o hiši, da je na vrtu. Spet navadni ugovor, a dobro; ali se pa ne dopoveduje tudi zgoraj, da hiša stoji na vrtu? Torej je tudi tam „na vrtu“ povedek. Kam smo spet zabredli? To ne more biti; saj smo trdili prej, da je „stoji“ povedek; ova trditev pa menda ne bo kriva; vsaj slovníčarji bodo zadovoljni z ujo in z nami; no, mi pa tudi z njimi.

Kaj pa, ko bi trdili, vrnivši se k drugemu pravilu, da je povedek „je na vrtu?“ Dobro; a potem je tudi „stoji na vrtu“ povedek. A stojmo! Že preveč smo razjezili to stranko, ki nas bo srepro gledaje zavrnila, rekoč: „Kaj, že spet nam prednašaš to nemnost? Ni li dovolj, da si že jedenkrat govoril o tem tako neslano? Ne šali se z nami!“ Kdo pa se šali? Kdo se sploh predrzne šaliti? Mi gotovo ne! Kar trdimo, to je posledek in uspeh sklepanja; če so premise napačne, kaj nam je do tega? Mi jih nismo postavili; da pa moramo po njih priti do krivega zaključka, uvidel bo vsakdo, če tudi ni logik, ne slovničar.

Sklepajmo dalje! Sicer pa prosimo tudi dovoljenja, če je treba. „Stoji na vrtu“ torej ne more biti povedek, temu se protivijo vsa pravila slovnična. Po Kernu bi sicer bil ta izraz takozvani *polni povedek*, a koliko vrednosti naj prisojamo temu pojmu, dokazali smo že v 9. in 13. št. l. l. Po vsem tem ostane nam za povedek glagol „stoji“, kar smo izrekli takoj začetkom tega odstavka. In če nismo slepi in gluhi, nemi in brezumni, kaj naj porečemo o stavku: hiša je na vrtu? Menda le isto, prav isto, kar smo trdili o stavku: hiša stoji na vrtu; to se pravi, v prvem stavku je povedek pomožnik je.

Zakaj bi se pa tudi bali, pomožniku „biti“ izkazati tisto čast, ki jo uživajo vsi drugi glagoli? Zakaj bi ga naj ne postavili za povedek? Če smo dokazali in kakor si upamo trditi, neovržno dokazali, da so povedki vsi drugi glagoli, ki jih imajo navadno za „vezila“, zakaj ne bi smeli tega trditi o glagolu „biti“? Primerjamo še v ta namen stavka: France ostane moj prijatelj in France je moj prijatelj. S prvim stavkom smo izjavili, da neka oseba *ostane* proti nam v stanji prijateljstva, z drugim, da *je* v istem stanji. Če pa je „ostane“ povedek, zakaj ne tudi „je“? Ker je ta glagol preslab na svoji vsebini? No, koliko močnejši je pač glagol „ostati“ od glagola „biti“? Kdo bi mogel to določiti? Mi se tega ne upamo: z onim glagolom izražamo *neizpremenjenost*, s tem bivanje nekega stanja. Sedaj pa kdo položi ta dva pojma na logično tehtnico in nam pokaži, kateri je težji!

Dalje! Če kdo reče: „*Bil sem in bom* zvest domovini“, ali ne povdarja, da je imel in da bo imel lastnost zvestobe? Brez dvombe. Naj li torej zares menimo, da ste obliki *bil sem in bom* v onem stavku vezilo? Naj li zares nimate drugega opravila, nego da spajate ono lastnost z osebkom? Ali ne leži nič več v njiju? Čemu pa povdarja tisti, ki je izustil navedeni stavek, besede *bil sem in bom*? Ali dopoveduje samo ono lastnost? Ali ne trdi več? Ne trdi li *bivanja* one lastnosti? In morda še več? Gotovo; saj pravi, da je *bila* in da *bo*. Torej tudi čas bivanja je izražen. To vse pa izražamo s posebnim povdarkom in naglasom in z dotično obliko glagolovo. Vezilo nosi torej poseben naglas v tem stavku, po tem naglasu zadobilo je večji pomen in vendar naj ostane „vezilo“? Ne; ta razsodek ne more veljati; ampak vsaj z isto pravico, s katero slovničarji imajo „zvest“ za povedek, smemo tudi mi trditi, da ste obliki *bil sem in bom* povedka. A naša pravica mora biti večja od one pravice po vsem, kar smo dokazali doslej.

(Dalje sledi.)

Leposlovje — izobraževalna sila.

Profesor Janko Košan.

(Dalje.)

I. O omiki in njenih virih.

Nahajamo dokaj besed, koje olikanec vsak dan rabi, in o katerih je vsak prepričan, da je razumi, dasi je o njih morda le malokdaj resno premišljeval. Ako ga pa

kdo o priliki vpraša, kaj da pomeni prav za prav tak izraz, mora priznati, da si je zaman prizadeval besedni pojem na tanko določiti.

Tako je tudi z besedo „omika“. Vsakemu je znana, vsak jo dandanes rabi in meni, da razumi njen pomen, ker ga čuti, toda le malokdo mora celo skupino njenih deloma temnih predstav v prikladno definicijo združiti, in kmalu se ti pokaže, da se ne strinjajo celo misli onih mož, ki so zmožni svoje mnenje izreči o tem. Pa ne le razsodni možje taiste dobe imajo različne nazore o omenjenem izrazu, ampak ta različnost je tem večja, čim dalje se pomikamo nazaj v prešla stoletja in njih mnenje primerjamo z našim. Kajti pojem omike je starodaven (naš sedaj udomačen izraz je seveda še precej nov) in je spremljal razvijajoče se kulturne narode tisoč in tisoč let. Zato je plod izpremenljivih činiteljev in je torej sam izpremenljiv, tako da moramo tudi sami izpovedati, da ne moremo podati vseskozi veljavne, natančne opredelitve imenovane besede. V jednej reči se sicer ujemajo vse izobraževalne sile: naloga jim je namreč, človeku povišati notranjo vrednost, dovesti ga do višje stopinje dovršenosti in ga ob enem usposobiti, da vestno opravlja svoj vzvišeni poklic; ali viri, pota in smotri omike se izpreminjajo tako, da si razne dobe in razni narodi vstvarjajo tudi celo različne vzore o omiki.

Stari Grki, hrepeneči po „lepem in dobrem“ (kalogathia), so pospeševali jednako merno razvitek vseh duševnih sil človeških, in ker so tudi urili svoje telesne moči, so rešili primeroma najbolje nalogo omike in nam pokazali pot, po kateri nam je hoditi, ako hočemo harmonično razvijati celega človeka. V srednjem veku bili ste učenost in omika tako tesno spojeni, da omikancev ni bilo najti razun med duhovniki-učenjaki; posvetnjaki tavalii so večjidel v temi nevednosti, neomike. Ali sčasoma širila se je omika med vse stanovce, evropska kultura vračala se je nazaj k starogrškemu idejalu, ki je, prešinjnen od krščanske vere, se vspel do višje dovršenosti. Toda temu grškemu idejalu so se jele staviti zapreke, in ovire se dandanes množijo in vekšajo; kajti najhujši nasprotnik omike v grškem smislu je jednostranost, ki gospodari tako slabo, zlasti v novejšem času, ko se razdeljujejo in razposamljajo duševna in materialna dela. In če obrachamo svoje oči v prihodnost, loti se nas bojazen, da se pot naše kulture tem bolj oddalji od vzora, kojega smatramo za jedino pravega, čim bolj smo prisiljeni razdeljevati dela v vseh strokah med posamne ljudi.

Jednostranska omika torej ni prava omika, in tista omika je najbolja, ki nas obvaruje vsake jednostranosti. *) Na tem mestu pa ne smemo prezirati drugega važnega momenta. Kakor se namreč ljudje razlikujejo po svojej zvananjosti, tako so tudi svojstva posameznih bitij ali oseb različna. Ako kdo meni, da je ta prikazen na velik kvar človeštvu, se zelo moti. Mislimo si svet, na katerem živi omejeno število človeških značajev, ki se da na tanko določiti: z jednako zvananjostjo se ujema določeno mišljenje, določen značaj, ki se človeku takoj na čelu bere, in nahajamo vedno dosti ljudi, ki v jednakah okolščinah jednako govoré in jednako ravnaajo. Na takem svetu bi našli dovolj gradiva naši novošegni pedantje, ki bi radi vse s silo spravili v svoje sistematične razpredelnice, ali nikakor ne verjamemo, da bi dolgo živeli med takimi bitji, in nverjeni smo, da bi se raji vrnili nazaj na naš svet, ki jim sedaj nikakor ne ugaja. Neizmerno število individualnostij, brezmejna različnost zmožnostij je jedna najimenitnijih vrlin človeških. „Jede Anlage ist wichtig und muss entwickelt werden“, pravi Göthe (Wilhelm Meisters Lehrjahre). Pravi izobraževalec torej ne sme individualnostij zatirati, ampak se na nje kolikor mogoče naslanjati. *)

*) Glej Schönbach, „Ueber Lesen und Bildung“. 4. izd., str. 50.

*) Schönbach, n. n. m.

Zato so vse kulturne težnje v sedanjem veku, ki si prizadevajo le določene zmožnosti v določen namen — torej jednostransko — razvijati in potemtakem različnost individualnostij kolikor mogoče odstraniti, najnevarniše sovražnice prave omike. Mi smemo celo reči, da v vsakem poklicu tiči taka nevarnost, in sicer v tem večjej meri, čim prej se je odločil kdo za kak poklic, čim bolj zahteva vso delavnost posameznika. Koliko mladenčev je izbralo svoj poklic, ne da bi bili vprašali svoje zmožnosti, svoje srce, ki so le gledali na „mastno službo“, na „sijajno prihodnost“! Koliko je olikanih mož, ki se morajo pred vsem boriti za kruh in morejo le malo trenutkov posvetiti tudi svojemu vzvišenemu poklicu. Zares obupati bi bilo možu, ki je vnet za napredek in omiko, a mora svoje najboljše moči porabiti, izpolnjevaje težke dolžnosti svojega resnega poklica, ako ne bi imel zavesti, da mu ponuja „stvarnica“ dosti sredstev in prilik, da ustreza svoji vzvišeni nalogi, ako „ne mudi“ iz rok ji prejemati“.

Na ta sredstva nas opozarja Schönbach v svojej že večkrat imenovani knjigi, str. 44 z uместnimi besedami, katere si naj vsak globoko v srce vtisne: „Kein Zweifel, dass jeder, der in einem bestimmten Berufe wirkt, zwischen diesem und den obersten Aufgaben seines Daseins von Tag zu Tag, von Stunde zu Stunde ein Compromiss wird schliessen müssen; noch ist es selten, dass jemand sein Leben rein und ungeschwächt der Menschheit darzubringen vermag. Aber er muss dessen nur stets eingedenk sein, entweder indem er seinen Beruf — und das kann man überall — so auffasst und erhebt, dass sich die Arbeit nicht in mechanischer Routine abhaspelt, sondern der grossen Thätigkeit des Zeitalters, wie es am besten und fruchtbringendsten möglich ist, dienend eingliedert; oder mindestens in der Weise, dass er, was ihm von seinem Berufe an Kraft erübrigt, auf seine Fortbildung wendet, um so seinem Theile nach und, seinen Kreis beeinflussend, an der Hebung der Gesamtheit mitzuschaffen“.

Komur je mar, da se izobrazí, mora si, kakor je vsakemu znano, neko kopico znanostij prisvojiti, mora v šolo zahajati, katera mu znanosti najbolj zanesljivo in najprej posreduje, mora si pozneje v šoli vsakdanjega življenja pridobiti novih vednostij in izkušenj, stare pa obnoviti in oživiti. Zakaj omike si ne moremo misliti brez znanostij; ali mi ne smemo na tej stopinji ostati, ne smemo mej pojma „omike“ tako zožiti, da omiko naravnost stavljamo v isto vrsto ko znanosti. Znanosti so prva podlaga, najvažnije orodje omike, ali one ostanejo zmirom le orodje, le sredstvo, ki se mora podrežati najvišjemu cilju, t. j. tisti omiki, katero smo označiti skušali.

Kje nam pa je iskati razloga prikazni, da zamenjamo tolikrat pojma omike in znanostij? Zakaj je dandanes običajno, da sodi svet omiko posamnega človeka le po njegovem znanju? Odgovor na to vprašanje se da lahko najti, zlasti če si predočimo prvi vir vseh onih nevarnostij, ki našej omiki pretijo, in ki jo hočejo ugonobiti. Prvič napredujejo vede človeške kar skokoma in njih obseg razširja se v takej meri, da se poti in steze, po katerih nam je hoditi, da si prisvojimo le najpotrebniših znanostij v več strokah, skoro od dne do dne podaljšujejo; da bi se pa človek dandanes v vseh strokah do dobra izobrazil, tega ne dopušča naše kratko življenje. Drugih pa se ona, rekel bi osnovna izobrazbenost, katere človek neobhodno potrebuje za ta ali oni poklic, v praksi da določevati le po neki odmerjeni stopinji pozitivnega znanja. (Dalje sledi.)

Pedagogiški razgled.

Ljudsko šolstvo v Franciji.

Ljudske šole v Franciji so državni zavodi. Zarad tega imenuje učitelje in učiteljice država, a nihče drugi. Nobedna iz vaških, ali meščanskih korporacij nima pri imenovanji učiteljev besede. Rodite-

lji otrok, koji te šole obiskujejo, nimajo torej nič govoriti, kadar se nastavlja učitelj, ki ima učiti njihove otroke. Če jim vlada pošlje dobrega učitelja, lahko se smatrajo za srečne; ako ne, primorani so pošiljati otroke v zasebne šole, ki pa mnogo stanejo.

Z učiteljskim osebjem v ljudskih šolah razpolaga politična vlada: prefekt; učitelje srednjih in višjih šol pa nastavlja minister. Učitelj je odvisen v vsakej stvari od vlade. Takó zamore prefekt „pour nécessités de service“ (iz službenih ozirov) učitelja, ki je postal škodljiv, prestaviti z jednega mesta na drugo. Česar si želi učitelj in kar bi bilo pospešno roditeljem otrok, na to se vlada ne ozira: visoko nad vsem tem stoji prosep politične vlade.

Plače vseh učiteljev brez izjeme delé se na pet vrst (kategorij). K njim se prišteva: dodatek krajevni, čegar visokost je odvisna od števila prebivalstva dotičnega kraja in odškodnina za najemščino stanovanja.

Navadni učitelji in učiteljice na ljudskih šolah delé se po službenih letih v pet razredov. K petemu, t. j. najnižjemu razredu pripada sedaj 35% učiteljev, k četrtemu 15%, k tretjemu 15%, k drugemu in prvemu 5%; k ostalim pa pripadajo takó zvani „stagiaires“, to je mlajši učitelji in učiteljice, nastavljeni za poskušnjo, ki pa vendar dobivajo stalno plačo.

Učitelji imajo večjo plačo, nego učiteljice. V posameznih razredih znaša: v prvem 1000 fr., v drugem 1200, dalje 1500 (1400) in 2000 (1600) fr. Stevilke v oklepajih kažejo plačo učiteljice.

K temu pride še doklada v razmerji s številom prebivalcev kakega kraja:

Na 1000—	2000	prebiv.	iznaša	50 fr.
„ 3001—	9000	„	„	100 „
„ 9001—	12000	„	„	150 „
„ 12001—	18000	„	„	200 „
„ 18001—	35000	„	„	250 „
„ 35001—	60000	„	„	300 „
„ 60001—	110000	„	„	400 „

V mestih, broječih nad 100 tisoč prebivalcev in v Parizu iznaša ta doklada do 1000 fr.

Ravnatelji in ravnateljice šol imajo istotako doklado, ki pa je za polovico večja.

Učitelji srednjih šol imajo seveda večjo plačo in krajevna doklada učiteljev teh šol

je jednaka dokladi ravnateljev in ravnateljic ljudskih šol.

Pravico do pokojnine pridobi učitelj v 55. letu, po 35letnem službovanji. Toda najvišja pokojnina ne iznaša več nego 600 frankov, učiteljice pa 500 fr.

Najvišji oblastnik v ljudskem šolstvu je naučni minister. Pod njem uraduje 6 višjih nadzornikov (inspecteurs generaux de l' instruction primaire) poleg 4 nadzornic. Prvim so izročene v nadzorstvo vse ljudske višje in nižje šole; nadzornice pa nadzorujejo vse materinske šole in šolske vrtove. Z ozirom na ljudske šole je razdeljena vsa država na 17 okrajev, ki se imenujejo akademije. Načelnik take akademije je rektor s svetovalci (conseil academique). Rektorju neposredno podložni so okrajni nadzorniki (inspecteurs primaires), katerih dolžnost je predsedovati pri šolskih poskušnjah, staviti predloge, kar se tiče imenovanja učiteljev, ocenjevati njih delovanje in voditi disciplinarne preiskave.

V 1890. l. bila so v Franciji uvedena ženska šolska nadzorništva (inspektorati), ki pa doslej še niso nastanjena povsodi.

Kdor hoče postati nadzornik, mora prebiti za ta urad nalašč določeno preskušnjo. Poleg politične oblasti nahaja se v vsakem polit. departementu takó imenovan departamentalni svét, obstoječ iz prefekta (ravnatelja), nadzornika akademije in štirih udov departamentalnega zbora iz ravnateljev učiteljšiš, dveh delegiranih učiteljev, ali dveh ad hoc po ministru naznačenih nadzornikov. Ta svét ima dolžnost izreči svoje mnenje v vseh vprašanjih, tičočih se ljudskega šolstva. On določuje število šol in razredov, število učiteljskih močij, daje dovoljenja zasebnim šolam, čuva, da se izvršujejo učni načrti, pazi na zdravstveno stanje šol, o katerem poročajo šolski zdravniki itd.

Vsa ta organizacija ljudskega šolstva v Franciji priča, da v njej igra politika prvo ulogo. Cerkev nima na šolo najmanjšega vpliva. Šola je služabnica države, gotova na vsak migljaj ubogati one, ki stojé pri njenem krmilu.

Vsled tega se nikakor ni čuditi, da se v Franciji čudovito urno množijo zasebne šole, kar je dokaz, da se francoski narod noče še odreči vplivu, kakoršnega ima na šole po drugod rodbina. (Po „Szkoły“.)

Slovstvo.

Nove Močnikove računice v treh delih.

Koj v začetku izjavimo, da s temi računicami nisem nič prav zadovoljen in da sem kaj boljšega pričakoval. Po mojem seveda nikakor merodajnem mnenji smo gledé na računice blizu tam, kjer smo bili poprej. Zunanja oprava se je novim knjižicam res prenovila in zboljšala, a ne tako vsebina, ki je ostala malone ista, kakor je bila poprej. Vsled tega se tudi za te nove učne knjige ne morem navdušiti.

Do sedaj imeli smo računico v petih delih, a nova računica je prirejena v treh delih za tri stopinje, kakor se bere na platnicah novih knjižic. Meni se dozdeva, da znači beseda „stopinja“ to kar Nemeč imenuje „Schritt“ ali „Tritt“, za nemški izraz „Stufe“ bilo bi menda bolje rabiti „stopnja“. Sicer pa jaz nisem jezikoslovec ter se morda v tej malenkostni opazki motim.

Prva stopnja nove tridelne računice je namenjena za dva oddelka. Tvarina za I. oddelk je vseskozi jednaka tvarini v starej prvi računici; celo strani se vjemajo v obeh od začetka do konca. Ta prvi oddelk prve stopnje je torej le nova izdaja stare prve računice brez premembe besedila. A po mojem mnenji bila je ravno stara prva računica najbolj potrebna korenite premembe in vestnega popravila. To se žalibože ni storilo; vsled tega bode prvi oddelk prve stopnje težko ustrezal našim željam.

Večina učiteljev namreč trdi, da se v prvem šolskem letu posamezna števila ne dajo vsestransko obravnavati, temveč da je treba operacije ločiti. Otrok s šestimi leti še duševno ni tako razvit, da bi mogel ob enem shvatati pojme vseh operacij. Najprej mora znati v določenem krogu seštevati, potem še le naj pridejo na vrsto ostale operacije. To metodo je osobito znani strokovnjak gospod profesor Lavtar vedno priporočal in o vsakej priliki tudi s tehtnimi razlogi podkrepil. Ni čuda torej, da se posebno mlajši učitelji iz Lavtarjeve šole upirajo vsestranskej obravnavi števil, kakor to Grube, Močnik in še drugi na najnižji stopnji priporočajo. Učitelji, kateri se ravnavo po Lavtarjevih načelih, težko bodo mogli rabiti ta prvi oddelk prve stopnje, kakor so tudi do sedaj težko rabili prvo računico.

Drugi oddelk nove prve stopnje je tudi tako razdeljen in urejen kakor stara druga računica. Na nekaterih mestih je sicer kaj predrugačenega ali izpuščenega, a razloček je malenkosten. Tudi vporabne naloge, ki se v tem oddelku pričnejo, so največ ponatisnjene iz stare druge računice; vpeljana je le nova kronška vrednost mesto stare avstrijske.

Tukaj mi je pripomniti, da se mora tudi v slovenskem jeziku rabiti za krono velika črka K, za vinar pa majhna črka h. Veliki K je tudi v slo-

venskem jeziku značilen, ne tako črka h za vinar. Kako naj učitelj otrokom drugega šolskega leta tolmači ta h?

H koncu drugega oddelka prve stopnje se nahaja početno računjanje z ulomki, katero pa, kakor tudi gospod profesor Lavtar misli, ni primerno za drugo, marveč še le za četrto šolsko leto.

Tudi druga stopnja novih računic obseza dva oddelka. V prvem se nahaja snov stare tretje računice. Razvrstitev tvarine je malone ista kakor v starej računici; ni mi torej treba o njej posebej govoriti. Z ozirom na posamezne računске vaje mi je omeniti, da je v novi izdaji več težjih nalog izpuščenih in tukaj nekaj boljših in primernejših pridjanih. Nova šolska vrednost je tudi v tem oddelku, kakor sploh v vseh treh stopnjah novih računic uvedena.

Drugi oddelk druge stopnje je analogičen starej četrtej računici. Razvrstitev in razdelitev snovi je povsem ista kakor v starej računici. Bistvenega razločka tudi v posameznih vajah ni, samo da je tudi v takem oddelku precej mnogo, osobito težjih nalog izpuščenih in z novimi nadomeščenih, vendar tako da je več izpuščenega nego pridjanega. Zato je ves drugi oddelk druge stopnje znatno krajši mimo stare četrte računice.

Na konci tega oddelka najdemo računjane z navadnimi ulomki; k temu delu dozvoljujem si nekatere opazke. Najprej se vrstijo računске vaje, v katerih se vporablja polovice, četrtnine in osmine, potem sledijo vaje s tretjinami, šestinami, dvanajstinami, petinami, desetinami in na zadnje stotinami. V vseh teh vajah so vse operacije križem mešane. Bi-li ne bilo boljše, da bi se najprej ulomki počitovali in spoznavali, potem pa da bi se tudi pri računjanju z ulomki operacije ločile? Tudi pri teh računih naj bi se pričelo s seštevanjem. Ko so učenci v tej operaciji že popolnoma izurjeni, naj se prične odštevanje in tako naprej vse operacije. V tem oddelku, ki je odmenjen četrtemu šolskemu letu, naj bi se pričelo pravo računjanje z ulomki; poprej z ulomki računati se mi ne vidi primerno. Žal, da nam nova računica ravno v tem važnem delu o ulomkih ne podaja kaj boljšega.

Tretja stopnja obseza tvarino stare pete računice. O tej za najvišjo stopnjo odmenjeni stopaji moram izreči, da mi izmed vseh treh še najbolj ugaja. Razvrstitev snovi je sicer tudi v tej stopnji v glavnih potezah ista, ko v starej petej računici, posamezni oddelki so pa vendar znatno predrugačeni, oziroma popravljeni.

V začetku tretje stopnje najdemo ponavljalne vaje o računjanju s celimi in desetinskimi števili v nekaj širjem obsegu, kakor v starej petej računici. Razdelnost števil, katera se v starej računici ne obravnava v posebnem oddelku, se v novej računici

za ljudskošolske potrebe prav dobro razklada. Tudi računanje z ulomki se v tej stopinji vjema z mojimi nazori o tem računanji, katere sem že pri drugem oddelku druge stopinje izrekel. Tudi v dodatku, ki razpravlja o geometričnih ali prostornih količinah, se snov nove računice večinoma vjema s vsebino nahajajočo se v starej petej računici.

Toliko o vsebini novih Močnikovih računice. Da se nahaja v novih računicah več jezikovnih napak in takih izrazov, ki se otrokom na dotičnej stopnji dajo težko raztolmačiti, omenim le mimogrede. Vendar se v posameznosti tukaj ne bom spuščal.

Zunanja oprava je lepa in cena ne previsoka.

Trda vezba, nekaj manjša cena in nekoliko skrajšana ter popravljena vsebina so pa tudi jedine prednosti teh novih računice. Najboljša je tretja, a najslabša prva stopnja.

Jože Rajšp.

Novosti.

Pred kratkim je izšla 1. štev. „Jugoslavjanskega Glasnika in Stenografa“ z zelo raznovrstno bogato vsebino.

Iznenadil nas je ta list tudi po svojej elegantnej obliki in finem tisku, kateri dela čast Hribarjevi tiskarni. Posebno pa so slike vse izvirne, jako lepo izdelane ter najčisteje tiskane. Pri vseh teh izbornih lastnostih je pa sploh ta list svoje vrste, kakoršnega še do sedaj na slovanskem jugu ni bilo, ter se mora že na prvi pogled vsakemu prikupiti; a zanimal bode posebno prijatelje južno-slavjanske vzajemnosti, ker je pisan v vseh štirih razrečjih slavjanskega juga, in priobčuje vse važnejše vesti na kulturno-zgodovinskem polji iz Hrvatske, Bolgarske, Srbije in Slovenije; vsaka vest je pisana v onem jeziku, katerega plemena se v prvi vrsti tiče. Ilustracije so izdelane po izvirnikih prof. Mrkvičke v Sofiji, prof. Angelova v Plovdivu, akad. slikarja Grilca v Ljubljani; a fotografije po proizvodih znanega spretnega amateur-fotografa Srečka Magoliča v Celji, kateri je bil že odlikovan na nekotikih fotografskih razstavah; potem po fotografijah dvorskih fotografov Jovanovića v Belemgradu in Karastojanova v Sofiji. A stenografičen del je litografiran v D r a ž d a n i h tako čisto in pravilno, da se more meriti s prvimi strokovnimi listi na svetu. Kakšna velika razlika je med prvimi petimi tečaji tega lista in sedanjim šestim. Tukaj se vidi napredek v stroki, a vidi se tudi, da uredništvo razpolaga z izdatnimi duševnimi in gmotnimi sredstvi, da daje listu tak obilen zadržaj in tako krasno obliko, pri vsem tem da je cena toliko nizka (2 gl. 50 kr. na celo leto.) Urednik gosp. Bezenšek je razpisal v prvi vrsti še posebno nagrado 400 kron za

štiri najboljše kulturno-zgodovinske članke pisane v slovenskem, hrvatskem, srbskem in bolgarskem jeziku. Kakor smo zvedeli, prinese „Jugosl. Glasnik“ v prvem poletji kot prilogo še nekatere glasbene novosti našega slavnega umetnika Davorina Jenka. Tudi slike prvih umetnikov in umetnic, pisateljev in pisateljic na slavjanskem jugu bodo prišle na red. Krasna slika naše gledališne umetnice gđc. Nigrini-jeve v ulogi „Ofelije“ je že izdelana v Pragi ter pripravljena za 3. štev. Razne narodne noše iz slavjanskega juga bodo videti v vsaki številki; sploh ga bodo krasile le izvirne slike, vzete iz narodnega življenja Jugoslovanov. A tudi slike naj-epsih pokrajin in mest bode prinašal: v prihodnji številki pridejo slike iz Postojnske jame, katere je pri električni razsvetljavi posnel postojnski fotograf Šeber, čegar fotografije so bile tudi odlikovane l. 1892 na Plovdivski razstavi.

Tako bode list dostojen svojega imena „Jugoslavjanski Glasnik“, in mi (ne le stenografom, ampak tudi) vsem prijateljem slovanske književnosti najtopleje priporočamo.

Naroča se list pri gosp. izdavalcelji prof. Ant. Bezenšku v Plovdivu ali pa tudi pri Drag. Hribar-ji v Celji.

„Zakaj? — Zato!“ Zbirka pravljic, pripovedk in legend za šolo in dom. Nabral in izdal Anton Brezovnik, učitelj v Ljubljani, 1894. Založil Janez Giontini.

To je naslov novi knjigi, ki nam je ravnokar došla pod roke, katere pa še nismo vtegnili toli pregledati, da bi jo zamogli natančneje oceniti. Kolikor pa se da po površnem pregledu soditi, utegne knjižica, ki obsega na 101 strani male 8° 71 pravljic, pripovedk in legend v prozi in v verzih nabranih „iz raznih knjig in listov, recimo iz Vrta, Ljub. Zvona, Ljud. knjižnice, Popotnika, Večernic, Oesterr. Jugendbibliothek, Wunderblumen, Heimat itd.“ — prijati našej mladini. Saj gosp. nabiratelj sam piše, da „zbrane pripovedke niso namreč le kratkočasne, nego tudi prav zelo poučne. Kakor rdeča nit se skozi veliko večino zbrane tvarine vleče vzvišeni nauk, da „Bog dobro plačuje in hudo kaznuje“, da „pade vsaka kletev nazaj na onega, ki jo je namenil svojemu bližniku“ in da „Bog nikol' se ne prekane, nikdar dolžen ne ostane; In se vendar rad usmili, kadar prosimo ga v sili“.

„Zakaj? — Zato!“ dobiva se pri založniku Janez Giontinji v Ljubljani. — Cena kart, 30 kr., — po pošti 33 kr. — Mi lepi knjižici želimo obilo kupcev.

Listek.

Potovanje okrog zemlje.

(Dalje.)

V začetku avgusta pripravljali smo se na daljše potovanje k zapadnemu obrežju Amerike, v San Franciško. Vožnja po železnici iz Čikaga do San Franciška traja 4 dni in 3 noči in plačati je treba okolo 250 gld. Tu nas je doletela prva nezgoda; zgorel je namreč železniški most in vlak ni mogel dalje. Za tó pa smo imeli pred seboj krasno, toda grozno gledališče, videč v neposredni bližini gorati prerije. Po noči pojavlja se v tej pokrajini na obnebi polarna zarja, ki prevzema človeka takó, da skoraj dihati pozabi. Rastlinstvo v tej pokrajini je kaj skromno, zverine skoro ne vidiš, samo tu pa tam kažejo ti sledovi, kam se je podala tropa bivolov. Če je človek primoran se tukaj dalj časa muditi, se nevljudne krajine kmalu naveliča. Za to pa takó zvaní Yellovstonski park pri daljši vožnji predstavlja krasoto, kakoršne bi popotnik niti ne pričakoval. Yellovstonski park je ozemlje blizo tako veliko, ko polovica češkega kraljevstva, v katerem je ostavljen košček Amerike v svoji izvirni divjosti in krasoti. Rastlinstvo, zverina in zanimive prikazni zemlje imajo tu predočevati sliko, kakoršno je kazala Amerika v davnej starodavnosti, ko se je razrušljiva roka kulture še ni bila dotaknila. Po tem ozemlju se vozi 6—7 dni in sprehod stane 150 gld. Za to pa vtisne v dušo neizbrisljiv vtis. Stojimo tu baš na ozemlju vulkanov, kjer na vse strani šviga sopara; tu ti bobni in hrušči, kakor bi se zemlja hotela razleteti. Tu lahko opaziš ognjenike, iz katerih šviga ogenj in sopara na 40—50m visoko. Nekateri izmed njih se kažejo, kakor bi umirali, dočim ko drugi z podvojeno silo javljajo svoje vulkanične moči. Tudi zubi in bisoni še živé tu, kakor to razločno kažejo sledovi na mehkeji zemlji. V naših pravljicah se često pripoveduje o steklenih gorah, na katerih čarodejnik skriva svoj plen. Tu pa se je taka pravljica o stekleneji gori uresničila. S posredstvom vulkaničnih močij nastala je tu gora iz izmečkov, 50m visoka, katera čudovita prikazen vsakega preiskovalca prirode napolnjuje z grozo. Od vse te krasote, ki se tu v velikih podobah kaže očesu, vendar ni dovoljeno odnesti iz Yellovstonskega parka niti peresca, ali kamenčka. Tudi najnečimnejše reči se tu čuvajo z veliko skrbjo.

Neradi se ločivši od tod, odpeljali smo se k Levistonu ter obiskali nekoliko slovečih rudarskih mest. Zlasti zanimiv pogled nudijo očém na tej poti skalnate stene v divjih rokah. Granitovo, divje razklano skalovje, dela tu ograjo skoro čez vso širjavo reke, čije valovi se v divjem diru razbijajo ob to skalovje.

Po vseh teh nepozabljivih vtisih dospeli smo koncem avgusta do S. Franciška. Tu nas je kaj

prisrčno pozdravil naš rojak, g. Korbel, ki ima tu obširna posestva ter se smatra tu za nekakega češkega konzula. Na svoje ondotno bivanje se vsikdar kaj radostno spominjam. Gostoljubje in prisrčni značaj dragega rojaka sta se na vse načine trudila olajšati kolikor le mogoče naše ondotno bivanje. Iz njegove gostoljubne hiše hodili smo na izlete, na katere nikdar ne pozabim. V tej pokrajini se razprostirajo lesovi, s slovečimi drevesnimi velikani Wellingtonovimi, katerim se pripisuje starost nad 4000 let. V dolini St. Clara je pozidana zvezdarna, oborožena z največjim daljegledom na svetu. Leče tega daljevda merijo povprečno okolo 36 palcev. V tej pokrajini nikdar ne dežuje; tu ne vidiš oblaka, niti megle; jasno nebó se neprestano razpenja nad zvezdarno. Za to je tu mogoče dobro opazovati vse prikazni na nebeskem oboku. Tudi mi smo gledali skozi ta daljevdi ter z grozo razločevali celó v mlečnej cesti mala, toda razločna zvezdnata telesa.

V S. Francišku se v obilici goji sadje: zlasti se dobro obnaša češka vinska trta v prostornih vinogradih Korbelovih.

V Ameriki smo prebili skoro pol četrti mesec. Ta čas je komaj zadoščeval seznaniti se z vsemi prirodnimi in kulturnimi pojavi novega svetá, katerih ima tu zemlja v tolikej množici. Toda strogo odmerjen čas nas je že močno priganjal, zapustiti to, kar je bilo takó prijetno ter napotiti se k bregovom azijskim. Iz S. Franciška smo se odpeljali na ladiji „Čina“, največjeje in najmodernejšej ladiji paciške družbe. Ta ladija nima tekmeča na vsem širokem svetu. Ta je bila sedaj nekaj dni naše bivališče.

Na njej sem opazoval neizmerno prostranstvo vodá, ki se zove Tiho morje. Na takej ladiji je preskrbljeno tudi za duševno zabavo posameznika, takó da se nihče ne dolgočasi, ko bi tudi ne bilo teh velelepih in zanimivih pojavov prirodnih, ki jih popotnik dokaj opaža na potovanji. Kapetan ladije ni samó izvrsten poveljnik, marveč tudi prijeten tovariš, ki nam je pripravil marsikatero dobro voljo. Na obratniku raka nam je pripravil krasno kopel. V nekolikih minutah je bila vsa paluba (krov) zaplavljená s curki, da ni bilo nikjer videti suhega prostorčka. Potoma je kratkočasovala tudi godba z veselimi napevi one, ki so se morda dolgočasili. Tu smo imeli priliko seznaniti se s krdeli letečih rib. Vožnja iz S. Franciška do japonske Jakohame traja 17 dnij in stane 500 gld. (To je sploh največji potrošek, ki ga ima popotnik okrog zemlje. Pot iz Vancouvera, ki se nahaja proti severu od S. Franciška, je nekoliko krajša.) Šestega dne opazili smo bregove otokov Havajskih. Znan je prepir gledé na vlado na teh zanimivih otokih. Kraljica se je morala za nekaj časa odreči vladi, med tem pa so se

vršila pogajanja gledé na pripojitve otokov k ameriškanskemu ozemlju. Toda danes se nahaja kraljica zopet na svojem prestolu. Rastlinstvu na teh otokih se mora čuditi vsak ljubitelj prirode. Velikanski banani (rajska jabolka), akacije z velikim rudastim cvetjem in cela zaplava celih cvetov vseh barv mika oko in draži nosnice, da se kar vtrudiš. Tudi tu je dokaj ognjenikov, ter je mogoče celo od blizo ogle-

dati vulkaniške prikazni, nad katerimi celo najtrdnejši ostrmi. Lava vrè tu s šumom v prirojenih strugab, h katerim se lahko brez truda in nevarnosti približamo za nekoliko korakov oddaljenosti. Oni, ki so stopili na obrežje, morali so se kmalu vrniti na ladijo. Kdor bi se bil zakasnil ter ne dospel o pravem času na ladijo, moral bi čakati na drugo celi mesec. (Konec sledi.)

Društveni vestnik.

Iz ljutomerskih goric. Ljutomersko učiteljsko društvo zborovalo je v četrtek 3. jan.; navzočih je bilo 15 članov, katere je predsednik gospod nadučitelj Robič prav po bratovsko pozdravil ter jih vabil k vstrajnemu delu na domačem šolskem polji. Gledé na izpremembo leta je gospod predsednik spregovoril sledeče: Leto za letom beži in ni ga več nazaj. Nikar torej ne počivajmo, dokler smo še mladi, ampak trudimo se vsak po svoji moči za našo in naše mladine srečo. Vspah velikega truda pa je tudi veliko veselje. Blagor učitelju, kateri živi in neumorno deluje za svojo šolo, za izročeno mu mladino, za svoj vzvišeni poklic, za svojo stanovsko čast! Uporabljajmo torej čas dobro, ker on beži in ni ga več nazaj. — Gledé na društveno delovanje v bodočem letu hoče gospod predsednik skrbeti za primerno duševno delo, za pospeševanje vseh šol in učiteljstvo zadevajočih koristi, za zboljšanje društvenega gospodarstva, za pomnožitev društvene knjižnice in za preosnovno dru tvenih pravil, katera se mu zdi v interesu društva zelo potrebna. S prijazno prošnjo, naj ga blagovolijo čast. društveniki v izvrševanju te naloge krepko podpirati, otvori zborovanje, katero se je potem tako le vršilo:

I. Zapisnik zborovanja s 6. decembra se odobri.

II. Naznanila in dopisi: a) Predsednik naznanja, da je Ivan Pušenjak (Križevski) društvu na novo pristopil. Zborovalci ga pozdravijo z „Živio“-kličem. b) Predsednik prečita sledeči dopis iz Prage: „Častito društvo! Rajni gospod Josip Frenensfeld je bil pokopan v skupni grob brez števila in brez posebnega zaznamovanja dotičnega prostora, tako da ni mogoče, njegov pravi grob odkopati, oziroma ga s križem ali z spomenikom zaznamovati. V slučaju, ako bi čast. društvo pri svojem sklepu ostalo, moralo bi se le približno mesto kupiti, da bi se spomenik nanj postavil. Upravništvo kat. pokopališča kralj. glav. mesta Prage v Olšaneh. 13. dec. 1894.“ Predsednik povdarja, da so dotični prvotni sklepi učit. društva neizvršljivi, torej je treba novih sklepov v tej zadevi. V raznih učit. krogih slišal je predsednik to mnenje — in to je tudi bila njegova prvotna misel — naj bi se vporabil nabrani denar

za osnovo tako imenovane Frenensfeld-ove ustanove za izdavanje mladinskih spisov. S tako vporabo nabanenega denarja bi se Frenensfeldov spomin gotovo najbolj častil. Pričela se je o tem debata, katere so se vdeležili gg. Kryl, Karba, Pušenjak Tomo, Cvahte, Šijanec Miroslav in Čeh. Vsi govorniki so se strinjali z nasvetom gospoda predsednika; vrh tega še na predlog gosp. Karbe izreka želja, naj se namesto prostega nagrobnega spomenika — katerega postaviti je predlagal gosp. Kryl — odkrije spominska plošča na Frenensfeld-ovi rojstni hiši. Nasvet gosp. predsednika gledé na osnovo ustanove za izdavanje mladinskih spisov z dostavkom gospoda Karba, gledé na odkritje spominske plošče se je soglasno sprejel. Komu naj se ustanova izroči (družbi sv. Mohora, družbi sv. Cirila in Metoda, Zavezi slov. učit. društva), o tem bo društvo sklepalo pozneje, ker mora poprej z dotičnimi korporacijami stopiti v dogovor. Ta sklep se javi vsem čast. korporacijam in osebam, katere so darovale darove za Frenensfeldov spomenik, oziroma za prevožnjo njegovih posvetnih ostankov, z vljudno prošnjo, naj blagovolijo do 5. februarja društvu naznaniti, ali privolijo v to ali ne.

III. Podavanje. Predsednik govoril je o nadaljevalnem izobraževanju ljudskega učitelja. Govornik je povdarjal velik napredek na polji šolskega pouka v najnovejši dobi, to je v pretečenem petindvajsetletji, v katerem času se je vso avstrijsko ljudsko šolstvo, gledé na učne predmete, metodo šolski in učni red popolnoma preosnovilo. Iz tega pa sledi, da tudi učitelji ne smemo zaostajati, ampak moramo na lastnem izobraževanju neumorno delovati, ker na učiteljskih — akoravno so dandanašnja učiteljska gledé na učiteljsko izobraževanje izvrstno urejena — vendar učitelj ne zadobi vsega znanstva, še manj pa toliko praktične usposobljenosti, da bi mogel z njo izhajati. Učiteljske mu daje gledé na znanstveno in praktično usposobljenost le potrebno podlogo, a daljno in pravo izobraževanje pa je posledek lastne, resne in neumorne prizadevnosti v službi, in v tej se mu ponujajo v nadaljevalno izobraževanje dvojna sredstva: a) v drž. šolski postavi določena; b) po učiteljstvu prosto izvoljena.

K prvim (ad A) prištevamo:

- a) domače učit. konferencije na večrazrednicah;
- b) okrajne učiteljske konferencije;
- c) okrajne učit. knjižnice;
- d) nadaljevalno-izobraževalne tečaje.
- e) meščansko-učiteljske tečaje.

K drugim (ad B) pa prištevamo:

- a) vestno pripravo na pouk;
- b) nabiranje vednosti v šoli in zunaj šole;
- c) šolske knjižnice;
- d) učiteljska društva.
- e) društvene knjižnice;
- f) šolske časopise.

O teh posameznih izobraževalnih sredstvih objubi gospod predsednik drugokrat podrobneje govoriti. (Odobranje).

IV. Med sprejetimi slučajnimi nasveti nam je omeniti onega o preosnovi društvenih pravil; to delo se izroči odboru. S tem je bil dnevni red završen in predsednik določi prihodnje zborovanje na četrtek 7. febr., pri katerem bo gospod Cvahte nadaljeval svojo v minulnem letu pričeto podavanje o spisji v ljudski šoli.

Po zborovanji smo se zbrali v čitalničnih prostorih ter se v prijetni družbi in zabavi še nekaj časa radovali. Tukaj se nam je bratovsko pridružil naš sosed iz ormoškega okraja, gospod nadučitelj Šalamun (Miklavževi) kateri je pri tej priložnosti našemu društvu pristopil kot pravi član. Na veselo svidenje v četrtek 7. februarja.

Črešnice. (Poročilo o delovanji učit. društva za celjski in laški okraj v letu 1894 — in o njega glavnem zborovanji 6. jan. t. l.) Kakor že nekatera zadnja leta, tako je društvo tudi osobito v pretečenem letu prav vrlo napredovalo. O začetku leta je štel 39 pravih in 1 častnega uda; med letom je pristopilo društvu še 9 tovarišev in tovarišic, torej je bilo koncem leta 48 pravih udov. Žal, da jih je med temi precej takih, ki ne dohajajo k zborovanjem, niti ne plačujejo letnine. Zato store tisti, katerim ni mar, da bi izpolnivali društvene dolžnosti, bolje, ako se sploh ne dajo vpisati v imenik udov; saj so nam kot gostje tudi vsikdar dobro došli. V celem letu je bilo 6 zborovanj, ki so bila tako dobro obiskovana, kakor že več let ne, kajti bilo je z gosti vred 128 vdeležencev, torej povprečno 21; pri vsakem zborovanji je bilo navzočih 6 tovarišev (Brinar, Gnus, Gradišnik, Kregar, Pustišek, Stukelj), pri petih sta bila 2, pri štirih 3, pri treh 9, pri dveh 6 in samo pri jednem 13. Podavanj je bilo 7; važnejši sklep iz pretečenega leta je, da smo zopet pristopili štaj. „Lehrerbund-u“. Pri glavni skupščini „Zaveze“ je bilo društvo zastopano po delegatih: Gnus, Gradišnik, Petriček.

V proslavo 25letnice šolskih postav in 40letnice poroke Nju Velicanstev združili smo se na bin-

koštni terek z bratskim šmarsko-rogačkim učiteljskim društvom, koja slavnost nam ostane vsem v trajnem spzminu. O istej priliki odposlali smo tudi v znak naše najglobokejše udanosti in lojalnosti brzojavko do presvitlega cesarja. — Kako veselo smo se shajali v pretečenem letu! Odkritosrčna ljubezen nas je spajala, vse smo si zaupali. In zakaj bi si tudi ne? Vsaj smo bili leto in leto skupaj in smo imeli dovolj priložnosti, da smo se spoznali v srce. Tebe pa, dragi sodrug, ki se nam odteguješ, tebe lahko sicer spoštujem, a ne zameri, ljubiti te ne morem, — ker te ne poznam. Pridi, okleni se nas in mi se bomo tebe. Kje moremo stanovsko ljubezen bolj gojiti, kakor v društvu? 19. maja t. l. bo ravno 25 let, kar društvo obstoji; glejmo torej, da ta znameniti dan dostojno praznujemo! — Kakor kaže blagajnikov račun, je imelo društvo v pretečenem letu 30 gld. 9 kr. dohodkov, 22 gld. 5 kr. pa stroškov, torej 8 gld. 4 kr. prebitka in so se izvolili pregledovalcem računa gg. Gnus, Stukelj in Zidar.

Prvega letošnjega, ob jednem tudi glavnega zborovanja vdeležilo se je tako pičlo število društvenikov, da smo bili komaj sklepčni. Z veseljem smo pa pozdravili novega uda, gosp. J. Kvaca, učit. v Št. Martinu v r. d. — Marljivi tovariš, gosp. Zidar podaval je o Junge-jevej metodi. V uvodu je primerjal Lübenovo metodo z Junge-jevo ter na kratko in pregledno označil bistvo in prednosti slednje; potem pa je podal po tej metodi prav zanimivo učno sliko o rači. — Učit. društvo za okraj Mürzzuschlag poslalo nam je dopis, v katerem graškemu učit. društvu izreka obžalovanje, radi njega sebičnega in nekolegijalnega postopanja gledé na uravnavanje učiteljskih plač. Tej izjavi se tudi naše društvo povsem pridruži in se to naznani omenjenemu društvu. — Letnina za tekoče leto ostane 1 gld., naročijo se pa letos samo knjige Slov. Maticе, Pedagogični letnik in Popotnik⁴.

Novi odbor sestavil se je takole: predsednik A. Brezovnik, podpredsednik A. Gradišnik, tajnik F. Brinar, blagajnik B. Kregar, knjižničar J. Stukelj, pevovodja J. Čulek, odbornika J. Klemenčič in A. Petriček.

Ne morem si kaj, da bi k sklepu še ne omenil, da nas je tako pičla vdeležba prvega letošnjega zborovanja kaj neprijetno presenečila. Bilo je sicer res precej neugodno vreme, a če se ga nismo ustrašili tisti, ki imamo najtežavnejšo pot, tem lažje bi bili došli oni tovariši, ki so v bližini mesta ali ob železnici. Pogrešali smo nekatere marljive in požrtovalne tovariše ter nikakor ne dvomimo o opravičenih uzrokih njih odsotnosti. Istotako smo pa tudi prepričani, da je več društvenikov izostalo iz gole malomarnosti; dobro, ako ne marate za nas, potem pa tudi mi ne bomo marali za vas.

Prihodnjekrat se snidemo 2. febr. ter se nadejamo, da ne bo nihče brez potrebe izostal. Brinar.

Maribor. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico imelo je 3. t. m. svoj letošnji glavni shod, katerega se je vdeležilo vkljub neugodnemu vremenu polovica družtvenikov.

Vzeli so se na znanje razni dopisi ter poročilo odborovo o delovanji društva v preteklem letu. Iz slednjega povzamemo, da je društvo leta 1894. imelo 4 zborovanja z zanimljivimi in poučljivimi vsprejdi, da je obhajalo prav slovesno petindvajsetletnico potrjenja šolskih postav in 40letnico poroke Njih Veličanstev presvitlega cesarja Franca Jožefa I. s presvitlo cesarico Elisabeto, da je štelo 54 pravih članov in 1 častnega, ter da je društveno gmotno stanje še povoljno. Gledé na misel o ustanovi konvikta za učiteljske otroke v Celji ali Mariboru se je izrekla večina štaj. učit. društev v smislu tukajšnega nasveta in se je vsled tega na predlop gosp. Schreiner-ja odboru naročilo, da se posvetuje, kako bi se dala ta ideja najbolje vtelesiti, oziroma, da sestavi načrt pravil, kateri se potem naj pošlje pozameznim društvom v posvetovanje.

V odbor za 1895 leto so bili izbrani: gosp. M. J. Nerat, načelnikom; gosp. J. Lasbacher, Ruše, njegovim namestnikom; gospa Berta Aufrecht, blagajničarica, gg. Franc Krajnc, Hoče in Janez Urlep, Št. Ilj, zapisnikarja; gg. Jožef Slekovec, Jarenina, Franc Pirkmaier, Fram in Jožef Cizel, Lembach pa odbornikom.

To pa še ni vse, kar je letošnji glavni zbor vse ukrenil. Olikoval je namreč tudi svojega načelnika z največjo častjo, čez katero društvo sploh razpolaga. Kar v začetku zborovanja prosi podpredsednik, gosp. prof. Koprivnik načelnika, da mu odstopi za nekoliko časa predsedstvo. On podeli potem besedo odborniku, gosp. Lasbacherju, kateri povdarjajoč, da naš načelnik obhaja ta mesec svojo petdesetletnico, da je pred kratkim prekoračil 30letnico svojega učiteljevanja in da vodi s kratkimi prenehljaji že 20 let naše društvo ter si je stekel za razcvit društva in sploh za narodno šolstvo največjih zaslug, predlaga naj v oči gled tega imenuje

današnji glavni zkor dolgoletnega neutrudnega načelnika, učiteljskega zastopnika v okrajnem šolskem svetu in vrlega urednika Popotnikovega, gosp. M. J. Nerata svojim častnim članom. — Ta predlog se z živahnim odobravanjem in navdušenimi živilkici sprejme. Radostno presenečeni načelnik se, ves ginjen nad toliko ovacijo, za skazano mu veliko čast iskreno zahvali, povdarjajoč, da mu je razcvit društva bil pač vselej na srci, da pa vendar ni zaslužil toli častnega priznanja. On obljubi, da se hoče te časti skazati vrednega in delovati v tem smeru naprej, kolikor in dokler bodo to njegove moči dopuščale. Živahno odobravanje.

Po zborovanji zbralo se nas je nekaj mlajših z gospodom prof. Koprivnik-om in M. J. Neratom v sredi k omizju pri „Zamorci“ ter smo se v prijateljskih pogovorih spodbujali k vstrajnemu in vspešnemu delovanju v prid naše ljube mladine.

Iz celjskega okraja. „Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ ima na Svečnico (2. febr.) t. l. ob 10. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj mesečni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. Poročilo pregledovalcev letnega računa. 5. Trtoreja in leseno cepljenje s praktičnim poskusom; govori gosp. B. Kregar. 6. Prosti pogovor o novih uradnih tiskovinah. (Glej „Popotnik“ šte. 1. str. 15.) 7. Iz naše vpraševalne škrinjice. 8. nasveti. K obilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Hum pri Ormoži. „Učit. društvo za ormožki okraj“ ima svoj občni zbor 10. febr. 1895. v orm. šol. poslopji ob 1/2 11. uri predpoludne z naslednjim vsprejdom: I. Zapisnik in dopisi. II. Društvene zadeve. III. Barbarizmi v vzgoji in pouku, podava g. V. Vanda. IV. Uporaba Lavtarjeve metode po Močnikovih računih v I. stopnji, podava g. A. Šabec. V. Letno poročilo, volitev odbora in volitev treh pregledovalcev računov. VI. Poročilo g. Fr. Vabiča o šolskih zamudah. VII. Predlogi in nasveti. K prav mnogoštevilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Dopisi in druge vesti.

Iz Gradca. Tukajšnje društvo za podporo onemoglih učiteljic ročnih del na ljudskih in meščanskih šolah po Štajerskeji namerava v letošnji jeseni v proslavo svojega desetletnega obstanka prirediti „Bazar“, v katerem naj bi se zrcalil ročnodelni pouk naših zaslužnih učiteljic ob jednem pa donasal društvenemu zakladu tudi mali prispevek.

Društveni odbor se obrača z ozirom na to svojo namero s posebnim „oklicem“ [sploh do vseh štajarskih učiteljic, imajo li kaj posla pri tem pouku ali ne, kakor do učiteljic ročnih del posebej z iskreno prošnjo, naj bi to podjetje po možnosti po-

vspeševale in svoječasno v ta namen ročna dela vsake poljubne vrste društvu priposlali blagovolile — seveda gratis, ker se le tako da pričakovati kak dobiček za društveni sklad. Sprejemajo se izdelki:

1. iz področja 1. pletenja, kačkanja in šivanja, 2. vezenja in zanjkana, 3. mrežkanja in volzanja in 4. fantazijskih del;

B. iz področja učil učnih pripomočkov za pouk v ročnih delih.

Upamo, da se tudi slovenske učiteljice vdeležijo tega blagotvornega podjetja ter povspešujejo

tako človekoljubne namene omenjenega društva, poleg tega pa še pokažejo tudi svojo spretnost v tej tako važni stroki.

Častite tovarišice, ki nameravajo nakloniti društvu za „bazar“ kakoršne izdelke, naj blagovolijo to naznaniti vsaj do konca februarja t. l. gospdč. A maliji Haas, c. kr. vadniški učiteljici v Gradci-Schillerstrasse 10. Izdelki pa so potem poslani v času od 20. julija do 31. avgusta 1895. poštuine prosto gospodičini Mikleta Fassl, učiteljici v Gradci, Ferdinandeum, Färbergasse.

Ime darovalke se naj natanko javi in eventuelno tudi naznanijo troški, katere je poslani izdelek povzročil. ?

IZ IDRIJE. († C. kr. šolski ravnatelj Jakob Inglič.). Ko smo v dan 16. listopada l. l. spremili soprogo našega ravnatelja na pokopališče k sv. Križu, smo videli, kako je ves potr in tuge poln stopal za krsto predrage soproge. Misli si pa gotovo ni nobeden, da bomo za pet tednov tudi njega spremili k zadnjemu počitku. Bolehal je dalj časa in velikokrat je tožil, kako se slabega počuti, vendar sam sebi ni verjel kako zelo je bolan. Malo časa pred smrtjo soproge je dobil zlatenico, katere je potem hujša postala in ga prisilila v posteljo. Ko se je še vodenica pokazala, izginilo je vse upanje, da okreva. Polegal je komaj štiri tedne, dokler ga ni smrt rešila mučne bolezni. V dan 22. grudna l. l. zjutraj je oznanjal mrtvaški zvon, da našega predragega ravnatelja ni več med živimi. Raz šolskega poslopja je vihnela dolga črna zastava in tudi društva, katerih član je bil, so v znak žalosti razobesile črne zastave.

Gosp. Jakob Inglič, c. kr. član tukajšne rudarske šole se je rodil 4. malega srpana leta 1838 v prijazni Stari Loki. Oče njegov je bil mizar, in je imel tudi majhno posestvo. Prvi pouk je dobival v tedanji c. kr. glavni šoli v Škofji Loki, gimnazijalne študije je pa dovršil leta 1859 v Ljubljani in je potem stopil v ljubljansko semenišče, katere je za tri leta zapustil, ker ni čutil v sebi pravega poklica za duhovski stan. Skoraj pet let je poučeval kot učitelj v Waldherr-jevem učnem zavodu v Ljubljani, med tem časom je tudi prestal preskušnjo učne usposobljenosti za glavne šole s prav dobrim uspehom. Leta 1867 je bil imenovan drugim učiteljem in leta 1870 stalnim ravnateljem na c. kr. rudarski šoli.

Blagi pokojnik je bil jako sposoben in dober učitelj, svojemu učiteljskemu osobju pa prizanesljiv ravnatelj. Ljubili in spoštovali so ga vsi, odrasčeni kakor otroci. Veliko let je bil tudi zastopnik učiteljstva v logaškem okraji in mestni odbornik v Idriji; povsod je bil mož na pravem mestu.

Truplo predragega ranjcega so spremili k zadnjemu počitku vsi uradniki, meščani in veliko drugih ljudi. Tovarišev učiteljev je bilo malo, ker je

bil pogreb 24. grudna in imajo na sveti večer marsikateri učitelji mnogo opravila doma in v cerkvi.

Bog daj Tvoji duši, predragi Jakob, večni mir in pokoj in večna luč naj Ti sveti! Blag bodi Ti spomin! —|—

(Umrli) je 15. decembra m. l. v Berlinu gimnazij'ski ravnatelj, prof. Franc Kern, star 64 let. Popotnikovim bralcem je Kern znan po svoji slovniški teoriji, o katerej razpravlja gosp. dr. Bezjak. N. v m. p.!

(Ura vnanje učiteljskih plač) v zaželenem smislu konkretualnega statusa štajersko učiteljstvo se letos ne bo doseglo. Vendar pa pade IV. plačilni razred, in dotične šole se pomaknejo v III., nekaj šol III. celo v II. plač. razred in provizoričnim podučiteljem se zvišajo po dovršenem izpitu učne usposobljenosti plače na 400 gld, učiteljicam ženskih ročnih del pa se bo doseganja mesečina izplačevala tudi za čas glavnih počitnic. Tako namre predlaga dež. odbor dež. zboru. Natančneje o njegovem dotičnem poročilu spregovorimo prihodnjič.

(Slovensko stenografijo) po sestavu Fr. Ks. Gabelsbergerja, katere je priredil prof. Anton Bezenšek in jo je izdala lani v drugem popravljenem natisu „Matica Slovenska“ v Ljubljani, odobrilo in potrdilo je c. kr. ministerstvo za nauk in bogačastje na Dunaji kot učno knjigo za srednje šole po Slovenskem.

(Za poročilo za XI. mejnarodni kongres) za varstvo živalij v Bernu, katere sestavlja gosp. konzul Dragotin Čeh v Zagrebu, poslala sta tudi nadučitelja: gosp. Fran Vabič in gosp. Anton Porekar spise, iz katerih je vidno da Slovenci glede varstva živalij ne stoje za drugimi kulturnimi narodi.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Vinko Vauda, nadučitelj v Svetinjah dobil je jednako službo v Veržeji; gospod Vinko Kotzmuth, naduč. v pok., nameščen je za pedagogiskega voditelja na cesar Franc-Jozefovi deški rešilnici v Mariboru. Gosp. Edvin Blenk, učit. v Zibiki, postal je nadučitelj na svojem mestu; gosp. Franc Pristernik, pom. učit. za mariborsko okolico, imenovan je učiteljem v Zavrč. — Definitivno so nameščeni na svojih sedanjih mestih gg. poduč. oziroma gdn. podučit.: Srečko Pečar v Št. Paulu v Sav. dolini, Franc Rošker v Šmarji pri Jelšah, Valentin Pulko pri Sv. Marjeti niže Ptuja, Engelbert Gruber v Marenbergu, Domicijan Serajnik na deški ljudski šoli za okolico Ptuj, supl. Martin Sotošek v Pilštanji in Karolina Budešinsky v Podčetrtku. Vpokojena podučiteljica, gosa Albina Mravljak-Cuntara je zopet nameščena za definitivno podučiteljico na slovenski ljudski šoli v Laškem trgu. — Podučitelj v Loki pri Zidanem mostu, g. Ivan Kramar in poduč. gosa Marija Iglar na Zidanem mostu sta s službami menjala.)

Raznoternosti.

[Narodopisna razstava československa v Pragi] se bode vršila to leto. Podala bode verno sliko življenja in stanja českega naroda na konci devetnajstega stoletja, njegovega življenja in dela kakor tudi kulturno-zgodovinskega razvitka. Jedro razstave, to je narodopisna skupina, bode imela 15 oddelkov. Druga skupina bode obsežala kolektivne izložbe urejene po posamičnih mestih in okrajih. Tretja skupina obseza kulturno-zgodovinske dodatke in bode imela 19 raznih oddelkov. Četrta skupina bode obsežala novo domačo obrt z narodnimi motivi in zasebna povzeta. „J. Gl.“

[Statistika zadnje ljudske štetve na Hrvatskem.] Hrvatska šteje 2,201.927 prebivalcev, vštelo se je pa pri tem številu 15.517 vojakov. Po narodnosti bilo je od civilnega prebivalstva 1,921.719 Hrvatov, in Srbov (87-97%) 117.493 Nemcev, 68.794 Madjarov, 27.521 Čehov, 20.987 Slovencev, 13.614 Slovakov, 3609 Malorusov, in 12.676 prebivalcev drugih narodnosti. Židov je po zadnji štetvi na Hrvatskem 17.621 „I. Gl.“

Razpis natečajev.

Št. 84. I.

Naznanilo.

Na sedaj dvorazredni, v IV. plačilni red uvrščeni ljudski šoli pri Mariji v Brezji se bode početkom poletnega tečaja l. 1895 namestito podučiteljsko mesto.

Prosilci za imenovano mesto naj pošljejo svoje prošnje, opremljene z zrelostnim in z spričevalom učne usposobljenosti, kakor tudi z dokazom avstrijskega državljanstva najkasneje **do 25. februarja t. l.** krajnemu šolskemu svetu pri Mariji v Brezji.

Okr. šol. svet v Mariboru, 20. jan. 1894.

Predsednik: Kankowsky s. r.

[Koliko je veljalo odkritje Amerike.) Geneveški list prijavlja zanimive podatke o stroških, katere je po virih iz starih arhivov provzročilo odkritje Amerike. Kolumb je imel letno plačo 1600 lir, oba kapitana njegovih ladij sta dobivala po 900 lir. Moštvo ladij je dobivalo po 12 $\frac{1}{2}$ lir na mesec. Oprava ekspedicije je bila vredna kakih 14.000 lir. Vsega skup je veljalo odkritje Amerike kakih 36.000 lir. Današnje znanstvene ekspedicije so mnogo draže.

„Popotnikovega koledarja za slov. učitelje 1895“ dobiti je le še malo število izvodov v navadni vezi po **1 gld. 35 kr.** Kdor ga še nima in ga želi, naj se oglasi, preden popolnoma poide.

Zahvala.

Za poslanih 15 izvodov „Stariši podpirajte šolo“ usoja si izreči tem potom najsrčnejšo zahvalo gosp. Antonu Bezenšek u, mnogozasluznemu profesorju v Plovidvu.

Šolsko vodstvo na Frankolovem,
16. prosinca 1895.

F. Koderman, nadučitelj.

Št. 417.

Natečaj.

Na ljudski šoli pri Sv. Rupertu v Slov. gor. sedaj v štirirazrednico razširjeni, ima se začetkom poletnega tečaja namestiti podučiteljsko mesto definitivno ali provizorično.

Prosilci ali prosilke za to mesto, s katerim je poleg navadnih postavnih dohodkov po IV. plačilnem razredu še združeno prosto stanovanje in prosta kurjava, naj vložijo svoje prošnje, katerim imajo priložiti zreloizpino spričevalo, potem spričevalo učne usposobljenosti in dokaz avstrijskega državljanstva **do 15. februarja t. l.** pri krajnem šolskem svetu Sv. Ruperta v Slov. gor.

Okr. šol. svet Šentlenartski, 6. jan. 1895.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Tudi to številko smo poslali vsem dosedanjim naročnikom, če še tudi naročbe niso obnovili, in nekaterim šolskim vodstvom, gospodičinam tovarišicam in gospodom tovarišem na ogled, o katerih se nadejamo, da bi se vtegnili naročiti na list. Prihodnjo številko bodedo poslali le naročnikom. Kdor torej želi list prejemati, naj se pravočasno oglasi oziroma naročnino vpošlje.

Stare dolžnike pa še jedenkrat opomnimo, naj svoj dolg poravnajo ali nam vsaj naznanijo, v kakih obrokih to storiti menijo, ker bi bili sicer primorani dolg iztirjat, list pa vsakemu brezpogojno ustavit.

Če smo znabiti koga nehote prezrli, ki se za list zanima in mu prvih dveh številki nismo poslali, lepo prosimo prijatelje in somišljenike naše, da nas blagovolijo na to opozoriti. Lahko še vsakemu postrežemo. Tudi „Popotnika“ prejšnji letniki od 1886. naprej se dobo po znižani ceni in sicer prvih pet letnikov po 1 gld. 65 kr., letniki 1891—1893 pa po 2 gld. 15 kr. s poštnino vred. Ako komu katera štev. od zadnjih letnikov manjka, lahko jo še dobi, če se kmalu oglasi, preden je damo med makulaturo.

Nadejamo se izdatne gnotne podpore v novem letu, kajti le tako bode tudi nam mogoče izvrševati svojo nalogo, šolstvu v prid in slovenskemu učiteljstvu v čast.

Uredništvo in upravnništvo.

Vsebina. I. Psihologični listi. (H. Schreiner.) (Dalje.) — II. Slovniska teorija Kernova. (Dr. Bezjak.) (XIV.) — III. Leposlovje — izobraževalna sila. (Prof. Janko Košan.) (II.) — IV. Pedagogiški razgled. — V. Slovstvo. (Ocena. Novosti.) — VI. Listek. (Potovanje okrog zemlje. [I.]) — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in druge vesti. — IX. Natečaji.